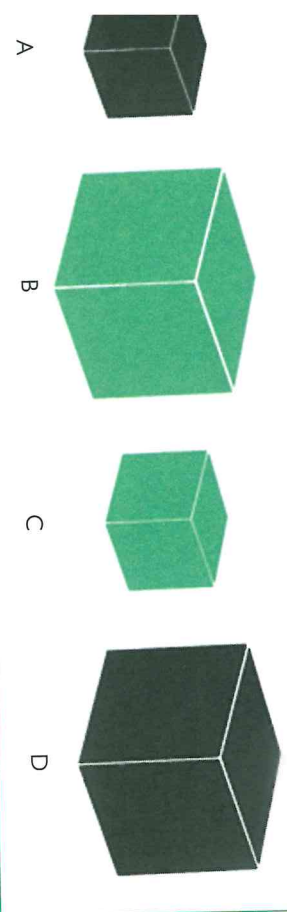

TRÍDĚNÍ KOSTEK PODLE VELIKOSTI A BARVY

8.33: Kategorizace, s. 7

jesy klasifikace založené na úspěšném porovnávání, rozlišování a oddělení. S analytickým vnímáním a vytvářením vztahů není tento proces pouhým činím, ale seskupováním předmětů nebo událostí podle zásadních principů nich zařazení do přiměřených souborů. Soubory mohou být vytvořeny na ladě podobnosti nebo shody, která existuje mezi předměty nebo událostmi. Protože jsou předmětem různých operací, mohou být soubory rozšiřovány, ukovány nebo nově sestavovány sčítáním a odčítáním, násobením a ostatními mentálními operacemi. Uvažujme například o řadě podnětů v obr. 8.33. t krychli může být omezen na soubor zelených krychli odečtením černých chlí, nebo na soubor černých krychli odečtením krychli zelených, nebo na bor velkých krychli odečtením malých krychli, nebo na soubor malých chlí odečtením velkých krychli. Čtyři oddělené a nové soubory mohou být vořeny násobením tak, že bude soubor velkých černých, velkých zelených, lých černých a malých zelených krychli. I další kombinace jsou možné. Kriia a principy klasifikace jsou určovány žákem.

TÍŽE PŘI KATEGORIZACI

gnitivní způsob založený na asociacích naráží často na problémy u jedin s nižšími výkony, protože vyjádření složitého pole je velmi obtížné. Kagan 166) zjistil, že pokud je současně předkládán obrázek muže, hodinek a pra- ka, pak dítě pracující kognitivním způsobem založeným na asociacích skupí muže a hodinky dohromady. Kulturně deprivované dítě má sklony užít spíše náhodné vlastnosti předmětů jako principy kategorizace než ich stále a podstatné znaky. Je nutné promyslet, jak vytvořit existující vzta- zci předměty, který není založen na senzoričtém vnímání nebo asociaci.

schopni spojovat několik zdrojů informací současně jako opak k následnému vnímání, aby dosáhli rozšiřujících se tříd. Nejsou dostatečně flexibilní, nebo nejsou schopni divergentního myšlení, které dovoluje kategorizovat a nově kategorizovat stejné druhy předmětů do různých souborů, když se kritéria a principy liší od nových cílů a potřeb. Jestliže je znakem učení schopnost zařadit nové zkušenosti a nové podněty do již existujících schémat, pak je nezbytné, aby žák zjistil důležité informace a našel pravidlo, které mu umožní přijet do vhodné kognitivní kategorie. Není možné reagovat na tygra, jako by to byla myš, jen z důvodu, že mají oba ocas. Aby byl žák schopen změnit a zevšeobecnit nové aplikace, musí vytvořit vhodnou kategorii.

OBSAH INSTRUMENTU KATEGORIZACE

Instrument *Kategorizace* je rozdělen na díly a stupňuje se jeho složitost. Jeho modalita je slovní, obrázková a obsahuje i schémata a tabulky. Je založen na dovednostech a postupech nutných pro kategorizaci a je přípravou na instrument *Sylogismy*. První díl vzbuzuje potřebu kategorizovat a uvádí pojem členství v souboru. Žák se učí označit skupinu předmětů, mezi nimiž vyhledává vztahy.

Následuje ukáзка z lekce *Kategorizace*, která je typická pro její uvedení:

Učitel: „Co je klasifikace?“

Žák: „Uspořádání. Dát do pořádku. Dát věci na jednu stranu. Oddělit. Dát věci do různých skupin.“

Učitel: „Co obvykle kategorizujeme?“

Žák: „Ve škole rozdělujeme děti do tříd: podle jejich věku a úrovně, podle různých učitelů, podle pracovního předmětu, který si vybraly.“

Učitel: „Máte ještě jiné příklady, které nejsou ze školy?“

Žák: „Na poště oddělují známky pro leteckou poštu a pro běžnou a podle jejich ceny.“

Žák: „Listonoš třídí dopisy podle oblastí a pak podle budov a podle bytů.“

Žák: „Když jsem pracoval v kibucu, třídili jsme rajská jablílka. Současně jsme je dělili pro export a pro místní užítí: podle velikosti, barvy, jak jsou zralá, na ta, která jsou bez vad a s červenými skvrnami.“

Žák: „Každý druh se prodává za vlastní a jinou cenu.“

Žák: „Doma dřive, než dá maminka prádlo do pračky, roztrídí ho na bílé a barevné, jemné a běžné, to, které potřebuje vyžehlit a které ne. Když je prádlo čisté, rozdělí je na hromádky podle osob, kterým patří. Pak si každý odnese vlastní věci.“

Učitel: „Na kterou hromádku dá červenou nylonovou halenku?“

Žák: „Tu nemůže dát do pračky. Vyperu ji v ruce.“

jsou o konkrétních předmětech. Není tu známka toho, že existuje uspořádání, kdy nemůže být žádný předmět současně umístěn do dvou odlišných souborů, i když může být různým způsobem klasifikován podle rozdílných principů. Žáci se ještě neučili, že červená nylonová halenka by mohla být dána na hromádku barevného prádla, nebo mezi jemné prádlo, nebo to, které se neželí, a že soubor barevného, nestálého, neželčícího se oděvu je výsledkem logického násobení.

KATEGORIZACE PODLE NÁMĚTU A PRINCIPU

Ve druhém dílu se žáci učí určovat pravidla pro kategorizaci a porozumět operacím, kdy se informace předkládají pomocí diagramu. Při využívání různých principů klasifikace u stejných předmětů si uvědomují možnosti seskupování a přeskupování podle cílů a potřeb (viz obr. 8.34). Je to významná příležitost poskytovat žákům zkušenosti a poznání, že oni sami jsou určujícími činiteli při uspořádání světa. Aby porozuměli tomu, že uspořádání stejných podnětů je věci jejich vlastního rozhodnutí a jejich čin má důležitý dopad na jejich postavení ve světě. Může to být přirovnáno k postavení připisovanému Adamovi podle Bible, když dával jména všem živočichům na světě. *Když vytvoří*

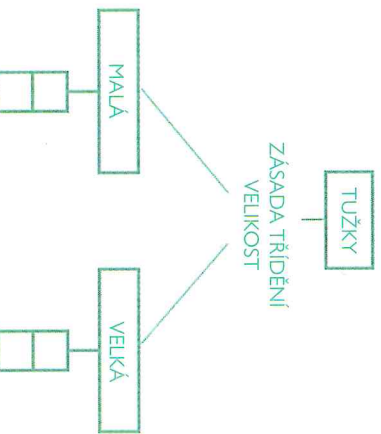
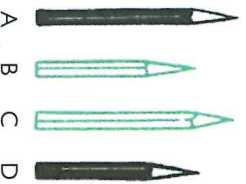
1. TRÍDĚNÍ PODLE VELIKOSTI

Uřídí tužky A, B, C a D podle záhlaví v tabulce.

Zapiš odpovídající písmeno do každého prázdného čtverečku.

Předmět třídění (klasifikace): TUŽKY

Zásada třídění: velikost (1) velká (2) malá

Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechnu nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř (Genesis 2: 19-20).

Protože Adam pojmenovával a klasifikoval, získal dobré znalosti o živočích ve světě.

V tomto dílu se žák učí bezprostřednímu praktickému používání operací. V kosmetologii informuje učitel o novém uspořádání zásob podle kategorií. V obchodě s tesařskými předměty jsou nářadí, hřebíky, matice, zástrčky a šrouby uloženy do oddělených přihrádek a označeny. V hodinách mateřského jazyka děti spontánně klasifikují slova, která objevily v různých úryvcích. V hodině dějepisu žáci klasifikují populaci v Římě, spolky v Itálii a pozemky

TRÍDĚNÍ KRUHŮ PODLE VELIKOSTI A BARVY

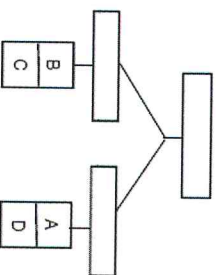

Nahoré jsou čtyři kruhy označené A, B, C a D. Zapiš záhlaví tak, aby písmena v obdélnících byla správně.

Předmět třídění:

Zásada třídění:

(1) _____ (2) _____

Předmět třídění:

Zásada třídění:

(1) _____ (2) _____

